

**ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ „ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛНИ НАУКИ**

ОТЧЕТ

на

Деканското ръководство

на ФИСН

за дейността му през периода

10.11.2015 – 31.10.2019 г.

Пловдив

28.10.2019 г.

Уважаеми колеги,

Настоящият отчет на деканското ръководство на Факултета по икономически и социални науки съдържа обобщена информация за извършените дейности през периода 10.11.2015 г. – 31.10.2019 г. Структурата на отчета е съобразена с платформата за работата на ФИСН за периода 2015 – 2019 г.

Област 1: Качество на образованието

През последните четири години външната среда постави пред Факултета по икономически и социални науки сериозни предизвикателства свързани с: (1) намаляване на държавното финансиране за всички професионални направления, развивани от Факултета; (2) засилена конкуренция от български и чуждестранни висши училища; и (3) относително малък брой завършващи средно образование (с почти 3% по-малко през 2018 г. спрямо 2015 г. по данни от Регистъра за дипломи за завършено образование на МОН и НСИ) в резултат на неблагоприятната демографска обстановка в страната. Едновременно с това беше наложително да се решат редица вътрешни въпроси, свързани с промени в интереса към различните специалности, по които се обучават студенти, пенсиониране на колеги и създаване на адекватни нагласи към изискванията за научна дейност, налагани от системите за оценка на качество в образованието.

В отговор на тези предизвикателства и с цел осигуряването на качествено образование в рамките на *Област 1* бяха реализирани следните задачи:

1. Оптимизиране и осъвременяване на учебните планове

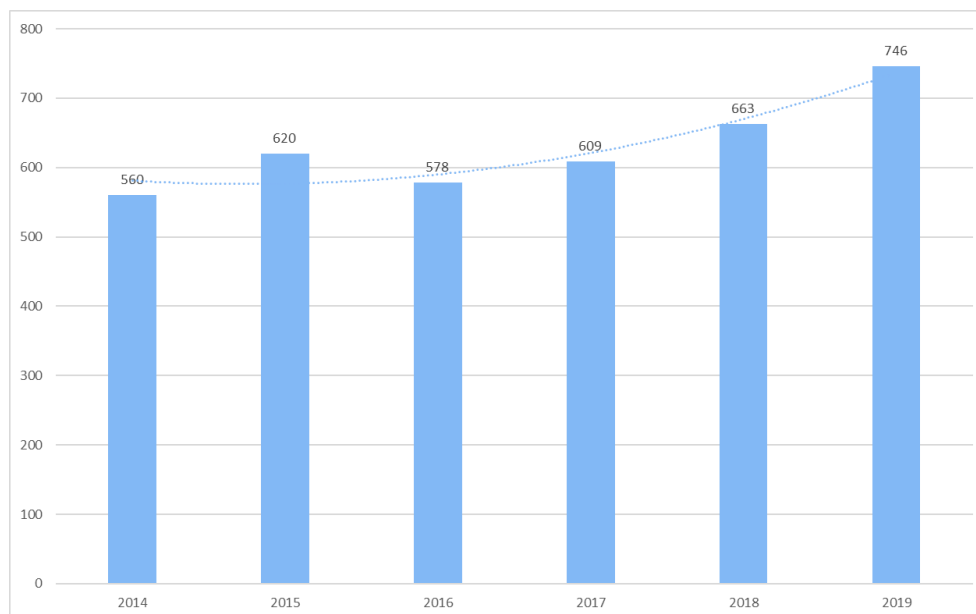
През отчетния период продължи системното осъвременяване и оптимизиране на учебните планове за ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ и включените в тях курсове. Въведеното блоково обучение и общи дисциплини по направления за първите две години на обучение позволи да се реализират съществени икономии на средства и време, които компенсират до голяма степен негативните ефекти, свързани с намаляване на финансирането. Оптимизирани бяха избираемите дисциплини, разпределението на студентите по групи и натоварването на аудиториите и семинарните зали, което позволи да се намали общата натовареност на отделните катедри (приблизително с около 1000 часа на катедра), без това да повлияе негативно на изпълнението на задължителните нормативи на отделните преподаватели.

2. Кандидат-студентски кампании за периода 2015 - 2019 година

Стабилният интерес от страна на кандидат-студентите към специалностите, предлагани от ФИСН, позволи да бъде реализиран устойчив ръст в приема на студенти през тези четири години. Забележително е, че всичко това се случи в условията на сериозни ограничения на държавното финансиране, негативни медийни прогнози за бъдещето на професионалните направления 3.8 Икономика, 3.7 Администрация и управление и 3.3 Политически науки, и изключително активни конкуренти висши учебни заведения, както в региона, така и на национално равнище. Сериозен положителен сигнал са данните за намаляваща безработица сред завършилите и в направленията, развивани от ФИСН (**ПН 3.8**: 3.31% през 2018 спрямо 4.78% през 2015; **ПН 3.7**: 3.4% през 2018 спрямо 5.03% през 2015; **ПН 3.3**: 2.51% през 2018 спрямо 5.51% през 2015 (за **ПН 9.1** не са представени данни, поради фактът, че все още няма завършил випуск). Заедно с увеличаването на средния осигурителен доход на завършилите ФИСН студенти, можем да кажем че това е най-добрата оценка, която сме получили – тази на потребителите на кадри!

Общият брой на приетите студенти в ОКС „Бакалавър“ през последната година е **746**, което е с **20.3%** над осъществения прием през учебната 2015/2016 г. (620) и с **12.5%** над броя първокурсници през 2017/2018 г. (663) – *Фигура 1 и Таблица 1*.

На изключителен интерес се радват новите специалности („Мениджмънт на туристическия бизнес“ и „Национална сигурност“), където реализираме прием над заявения брой студенти и то в платено обучение.

Фигура 1. Обобщена информация за приема на студенти във ФИСН в ОКС „Бакалавър“ през периода 2014-2019 г.

Таблица 1. Обобщена информация за приема на студенти в ОКС „Бакалавър“ през учебната 2019/2020 г.

Прием	държавна поръчка (%)	Р.О.	З.О.
		101.5	100
	платено обучение (%)	105.4	116.5
Записани (ДП + ПЛ)	Р. О. (брой)	394 (+22)	* от които 3 без субсидия
	З. О. (брой)	352 (+59)	
	Общо	746* (+83)	

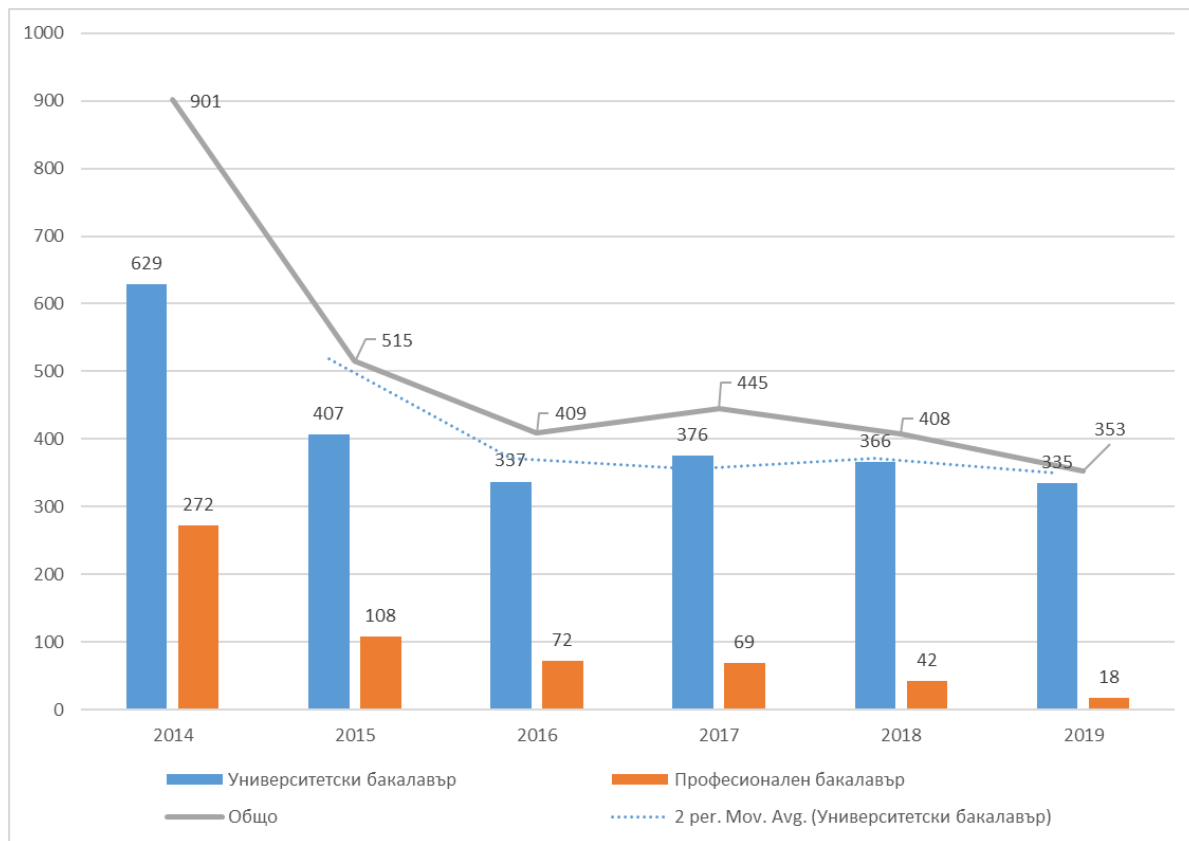
ДП – държавна поръчка

ПЛ – платено обучение

Трябва да отбележим, че през 2019 г. от общо 598 (спрямо 526 през предходната година) студенти, приети за обучение срещу заплащане в Пловдивския университет, 84.28% (504) са записани във ФИСН. Подробна информация за приема на студенти в ОКС „Бакалавър“ на ФИСН за учебната 2018/2019 г. е представена в Таблица 2. Трябва да отбележим, че във Факултета се обучават почти 19.5% от новоприетите студентите на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Таблица 2. Подробна информация за приема на студенти в ОКС „Бакалавър“ на ФИСН за учебната 2019/2020 г.

Шифър	Области на висше образование, професионални направления и специалности	държавна поръчка				платено обучение (по чл. 9, ал. 3, т. 6, б. „б“)			
		Прием		Записани		Прием		Записани	
		Редовна	Задочна	Редовна	Задочна	Редовна	Задочна	Редовна	Задочна
3.3	Политически науки	18	-	18	-	10	-	2	-
	Политология	18	-	18	-	10	-	2	-
3.7	Администрация и управление	56	-	56	-	60	100	68	110
	Стопанско управление	19	-	18	-	25	35	22	36
	Мениджмънт на туристическия бизнес	20	-	22	-	25	40	39	42
	Публична администрация	17	-	16	-	10	25	7	32
3.8	Икономика	102	-	106	-	80	150	98	176
	Макроикономика	15	-	16	-	10	15	1	11
	Международни икономически отношения	21	-	20	-	10	-	7	-
	Финанси	22	-	23	-	20	45	27	56
	Маркетинг	22	-	23	-	20	45	42	56
	Счетоводство	22	-	24	-	20	45	21	53
9.1	Национална сигурност	20	20	20	20	35	35	26	46
	Национална сигурност	20	20	20	20	35	35	26	46
	Общо	196	20	199	20	185	285	195	332

Фигура 2. Обобщена информация за приема на студенти във ФИСН в ОКС „Магистър“ през периода 2014-2019 г. (приемът за 2019 г. не е приключил към момента)

След резкия спад в броя на приетите студенти в ОКС „Магистър“ през 2015 г., предопределен от намаляването на кандидатите след професионален бакалавър, се наблюдава стабилизиране на приема – между 400 и 450 студенти годишно. През изминалите четири години стартираха седем нови магистърски програми, пет от които се развиват успешно. Тъй като делът на завършващите бакалаври, които избират да продължат в ОКС „Магистър“ във ФИСН остава стабилен (40.3% през 2019 г.) възможностите за привличане на нови студенти в тази степен трябва да се търсят в посока разнообразяване съдържанието на програмите и създаването на нови възможности за студентите неикономисти.

Данните от Таблица 1 и Таблица 2 позволяват да се формулират следните изводи:

- Стартиралите през последните четири години специалности в ОКС „Бакалавър“ имат безспорен успех и се радват на сериозен интерес от страна на кандидат-студентите! Осъвременяването на съществуващите програми и успешната акредитация на направление 9.1 „Национална сигурност“ остават задачи от първостепенна важност за бъдещото развитие на ФИСН.

- Големият интерес води до преизпълнение на държавната поръчка за повечето от специалностите във Факултета. Приемът на студенти за обучение срещу заплащане не просто компенсира намаленото държавно финансиране, но и позволява да се запази и развива финансовата стабилност на ФИСН. Увеличаването на броя на студентите в платена форма обаче, може да доведе до възникването на специфични рискове при бъдеща промяна в методиката за изчисляване на таксите за обучение.

- Наблюдава се силен интерес към специалностите от задочна форма на обучение, които предлага ФИСН. Местата в тази форма на обучение се запълват най-бързо, което налага да се отдели специално внимание за удовлетворяване на очакванията на студентите, обучаващи се в задочна форма на обучение. Конкуренцията от страна на водещите университети в България, които предлагат дистанционна форма на обучение, трябва да намери адекватен отговор в бъдещото развитие на ФИСН.

- Почти липсват кандидати за магистър след ОКС „Професионален бакалавър“, с изключение на съвместната ни програма по „Бизнес икономика“ с МТМ Колеж София. Независимо от това, че общият брой обучавани в ОКС „Магистър“ остава сравнително висок (566), тази липса не може да бъде изцяло компенсирана.

- За да бъдат привлечени повече студенти след ОКС „Бакалавър“ е необходимо да бъдат осъвременени, след съгласуване с организатора на МП, не просто учебните планове, а и съдържанието на преподаваните дисциплини. Ролята на катедрите при обсъждането на новите предложения за обучение в ОКС „Магистър“ е много важна, за да не бъде безкритичното им приемане причина за последващо „канибализиране“ на съществуващи програми.

Можем да бъдем горди с полученото от толкова много кандидат-студенти доверие!

Не можем да подценяваме обаче промените в нормативната уредба и най-вече нарастващите изисквания и очаквания на нашите студенти! ФИСН е регионален лидер в обучението по съответните направления, но това означава че и предизвикателствата в бъдеще ще бъдат по-сериозни. Това налага да се обръща все по-голямо внимание не просто на провеждането на качествени изследвания, но и включването им в процеса на обучение.

През изминалите четири години бяха подготвени процедурите по акредитация на всички направления, по които се извършва обучение във ФИСН, включително и на ПН 9.1 „Национална сигурност“. За първи път получихме оценка от най-високата група – **9.00 за ПН 3.8 „Икономика“**, като съвсем скоро очакваме посещения на Експертни

групи за останалите три направления. През последните месеци бяха подготвени документите за процедурите, свързани с отчитане и акредитация на 7 програми в ОКС „Доктор“.

Бихме искали да изкажем нашата благодарност на всички колеги от Комисията по качество при Факултета, както и на колегите от катедрите, осигуряващи обучението в съответното професионално направление, за тяхната подкрепа и участие в подготовката и провеждането на тези процедури!

3. Развитие на нови бакалавърски, магистърски и докторски програми

През изминалите години стартираха успешно две нови специалности в ОКС „Бакалавър“ и седем магистърски програми – Таблица 3.

Таблица 3. Специалности и програми, стартирали през последните четири години

ПН	Година	Програма	Степен
3.7	2015	Мениджмънт на туристическия бизнес	ОКС „Бакалавър“
3.8	2016	Икономическо моделиране и бизнес анализ	ОКС „Магистър“
3.8	2016	Застраховане	ОКС „Магистър“
3.3	2016	Глобална политика, международна сигурност, управление на кризи	ОКС „Магистър“
9.1	2017	Национална сигурност	ОКС „Бакалавър“
3.3	2017	Приложен политически анализ	ОКС „Магистър“
3.7/ 9.1	2018	Мениджмънт на националната сигурност и антитероризъм	ОКС „Магистър“
3.7/ 9.1	2019	Киберсигурност	ОКС „Магистър“
3.7	2019	Управление на продажбите	ОКС „Магистър“

През периода 2015 – 2019 г. са актуализирани и оптимизирани плановете на **всички** специалности в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. Обновено е съдържанието на задължителните и специализираните дисциплини, по които се обучават докторантите във ФИСН.

От месец септември 2019 г. се работи по стартиране на съвместна магистърска програма с Астраханския държавен университет.

Успешното развитие на Факултета налага да се обърне специално внимание на реализирането на създадените възможности за международно сертифициране (ІСАЕW) по отношение на съществуващите учебни програми и тяхното съдържание.

4. Обучение в ОНС „Доктор“

Обобщени данни за обучаваните докторанти във Факултета по икономически и социални науки през периода 2015 – 2019 г. са представени в Таблица 4.

Таблица 4. Обучавани докторантите във ФИСН през периода 2015 – 2019 г.

Учебни години	Брой обучавани докторанти				Относителен дял на редовните докторанти
	РФО	ЗФО	СФО	Общо	
2015/2016	11	1	5	17	64,71 %
2016/2017	6	1	4	11	54,54 %
2017/2018	8	3	2	13	61,54 %
2018/2019	15	3	3	21	71,43 %
2019/2020	13	3	2	18	72,22%

Забележка: РФО – редовна форма на обучение, ЗФО – задочна форма на обучение, СФО – самостоятелна форма на обучение

През настоящата учебна година 2019/2020 г. във ФИСН се обучават *тринадесет* докторанти, разпределени по обучаващи звена, както следва:

- 1) Катедра „Управление и количествени методи в икономиката“ – 5 докторанти.
- 2) Катедра „Икономически науки“ – 4 докторанти.
- 3) Катедра „Политически науки и национална сигурност“ – 4 докторанти.
- 4) Катедра „Финанси и счетоводство“ – 3 докторанти.
- 5) Катедра „Маркетинг и МИО“ – 2 докторанти.

Работата на всеки един от колегите докторанти следва заложените в индивидуалните им планове дейности и срокове, а заслуга за това имат и създадените екипи по съответните докторски програми. Бихме искали да изкажем нашата благодарност към всички научни ръководители и докторанти за професионалната работа, качествените научните разработки и спазването на установените колегиални отношения.

Още по-големи възможности за младите учени във Факултета се създадоха чрез изграждането на Университетски център за работа с млади учени, докторанти и постдокторанти.

5. Участие на студенти и преподаватели по програма „Еразъм+“

През отчетния период участието на студенти и преподаватели в Европейската образователна програма „Еразъм+“ протече с висока активност. Подписаха се 9 нови двустранни споразумения с профилирани в икономическите, социалните и политическите науки факултети и университети, партньори по Еразъм+, а именно: University of Economics and Business – Poznan, Poland; University Institute of Lisbon, Portugal; Universidad de Valladolid, Spain; University of Granada, Spain; Universitat Wien,

Austria; University of Torino, Italy; Cappadocia University, Turkey; Masaryk University, Czech Republic; University of Trabzon, Turkey. Целта на новите договори е сътрудничеството да се разширява с включването на утвърдени европейски университети и да се увеличават чуждоезиковите възможности за преподавателите и студентите от факултета.

През 2018 г. се сключи двустранен договор с Hotel Thassos Grand Resort с цел провеждане на практически стажове за студенти от специалност Мениджмънт на туристическия бизнес.

В отговор на основното възражение на студентите, че много малка част от положените изпити в чуждестранния университет се признават от нашия факултет, от учебната 2016/2017 г. бе предприета практика при избирането на курсовете в приемащите университети заминаващите студенти по програма „Еразъм+“ да се консултират с координатора от Факултета, което да улесни приравняването на кредитите от чуждестранните университети. Допълнително този процес е подпомогнат от взетото от Факултетния съвет на ФИСН решение за издаването на официален сертификат (удостоверение), в която са вписани дисциплините и кредитите, взети успешно от студенти, но невписани в протокола за признаване.

През отчетния период се осъществиха 16 изходящи студентски мобилности – към Университетите в Лил, Гент, Солун, Виена, Лисабон, Торино и Братислава. Засили се интересът към мобилностите на студенти по програма Еразъм+ с цел практика. През отчетния период бяха реализирани 13 практики във фирми от Загреб, Лондон, Рига, Рим и Марония, както и участие на гл. ас. д-р Игнат Игнатов в лятно училище към Университет Тренто, Италия през периода 04-15.06.2018 г.

През периода 2015-2019 г. във ФИСН се осъществиха и 7 входящи студентски мобилности по договори на ФИСН с университетите-партньори от Гент, Лил и Валядолид. Преподаватели от Факултета участваха и в обучението на чуждестранни студенти по съвместни програми с други факултети на ПУ „Паисий Хилендарски“ (ФИФ, ФМИ, ПФ, ФТФ). В обучителния процес активно се включиха проф. Сугарева, проф. Чипев, доц. Мермерска, доц. д-р Илиева, доц. д-р Желев, гл. ас. д-р Райчев, гл. ас. д-р Стоянова, гл. ас. д-р Маджурова, гл. ас. д-р Пастармаджиева, гл. ас. д-р Козлуджова, гл. ас. д-р Ангелов, гл. ас. д-р Николов, гл. ас. д-р Панталеев.

По системата за организиране на преподавателската мобилност по програма „Еразъм+“ за периода 2015-2019 бяха реализирани 15 мобилности на преподаватели от

ФИСН. Това е една изключително положителна тенденция, която показва интерес на Факултета и преподавателите в него към разширяване на връзките и възможностите за сътрудничество с чуждестранни университети и колеги в посока съвместни публикации, участие в международни проекти, внедряване на нови учебни курсове и програми, съвременни методи на преподаване и редица допълнителни ползи. В тази връзка, бихме искали да благодарим на проф. д.с.н. Марта Сугарева, доц. д-р Емил Русев, доц. д-р Мина Ангелова, гл. ас. д-р Стефан Райчев, гл. ас. д-р Добринка Стоянова, гл. ас. д-р Блага Маджурова, гл. ас. д-р Даниела Пастармаджиева за доброто представяне и високата оценка, която получихме от нашите чуждестранни партньори.

През периода 2015 – 2019 г. във Факултета по икономически и социални науки се осъществиха и две входящи преподавателски мобилности с цел обучение на студенти. През 2017 г. гост-лектор беше проф. Хуан Хусте, а през 2018 г. - проф. д-р Гилермо Алехадре Мендисабал от Университета във Валядолид, Испания.

Обобщена информация за реализираните мобилности на студенти и преподаватели по програма Еразъм + през периода 2015 – 2019 г. е представена в Таблица 5. Трябва да отбележим, че интересът на студентите към мобилности по програмата остава стабилен, като се отчита повишен интерес към практиките за сметка на обучението.

Таблица 5. Реализирани мобилности на студенти и преподаватели по програма Еразъм + през периода 2015 – 2019 г.

Студентска мобилност			
1.	Изходяща	С цел обучение: 16 - Ghent University – 3 - University Macedonia Thessaloniki – 2; - University of Lille – 5; - University of Vienna – 1; - University of Lisbon – 1; -University of Economics in Bratislava – 2; - University of Torino –1; - University of Valladolid – 1;	С цел практика: 13 - London, England – 6; - Zagreb, Croatia – 1; - Riga, Latvia – 1; - Maronya, Greece – 4; - Rome, Italy – 1.

2.	<i>Входяща</i>	<u>С цел обучение: 7</u> - University of Valladolid – 2; - University of Lille – 4; - University of Gent – 1	С цел практика: –
Преподавателска мобилност			
1.	<i>Изходяща</i>	<u>С цел преподаване: 13</u> - University of Lille – 2; - University of Granada – 1; - University of Valladolid – 3; - Universite De Versailles Saint-Quentin-En-Ivelines – 1; - University of Economics in Bratislava – 1; - University of Macedonia, Thessaloniki, Greece – 1; - University Institute of Lisbon, Portugal – 1; - Universitat Wien – 1; - University of Torino – 1; - Cappadocia University – 1.	<u>С цел обучение: 2</u> - University of Foggia – 2.
2.	<i>Входяща</i>	<u>С цел преподаване: 2</u> - University of Valladolid – 2.	С цел обучение: –

С цел получаване на обратна връзка от студентите, участвали в обучение по програмата, се провеждат електронна анкета и събеседване, които имат за цел да подобрят административната работа при тяхното обслужване и да повишат тяхната мотивация за участие.

В посока стимулиране на студентските мобилности всяка учебна година се провеждат две информационни кампании, както и две селекционни сесии. Тези събития се организират с участието на експерти от партниращи организации като „Център за демокрация“ – Пловдив, Център за развитие на човешките ресурси – София, преподаватели и студенти, на които се представят добрите практики, обменят се идеи и се търсят нови възможности. Подобна политика доведе до значително увеличаване на мобилностите през отчетния период спрямо предходните.

Отбелязаните положителни резултати ни мотивират за още по-целенасочена и активна работа по разширяване на сътрудничеството по Програмата за стимулиране на студентската и преподавателска активност.

б. Работа със студентите

Във ФИСН през периода 2015 – 2019 г. са проведени множество срещи между деканското ръководство, преподавателите, студентите и докторантите.

За проучване мненията и предложенията на студентите и докторантите във Факултета през отчетния период се използваха активно електронни анкетни карти относно преподаването по отделните дисциплини, формите на самостоятелна работа, изпитните процедури, самооценката им за придобитите знания и умения и мотивираността им за обучение във ФИСН на ПУ „Паисий Хилендарски“. Нещо повече – тези оценки на студентите вече са част от оценката на преподавателите, които те получават при своята атестация.

Чрез отделна анкета специално внимание беше посветено на очакванията и мотивите на студентите от четвърти курс да продължат образованието си във ФИСН, а получените резултати бяха обобщени и използвани при планиране на КСК за ОКС „Магистър“. В рамките на всяка кандидат-студентска кампания се провеждат и отделни анкети за нагласите и очакванията на нашите бъдещи колеги.

Преподаватели и докторанти от ФИСН, съвместно с колеги от Физико-технологичния факултет, подготвиха и апробираха *електронна анкетна карта за проучване мнението на кандидат-студентите относно очакванията и мотивите им да продължат образованието си в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“*. За първи път проучването бе проведено сред кандидат-студентите в Университета през месец юли 2018 г., като резултатите са обобщени и представени за целия университет и по отделни факултети. През изминалата кандидатстудентска кампания на Университета това изследване беше повторено чрез прилагане на нова електронна анкета, оптимизирана и съгласувана на база на получените резултати от пилотното проучване.

През отчетния период във ФИСН продължи работата по регистрация на информация за реализацията на дипломираните студенти, чрез които се регулярно се допълва наличната база с данни.

С цел кариерно ориентиране и подпомагане на организацията и планирането на подготовката и развитието на студентите, насърчаване на студентската мобилност и улесняване на комуникацията между студенти, преподаватели и служители на Факултета беше разработена *Система за академично наставничество (Тюторна система)*.

През периода 2015 – 2019 г. са проведени и ежегодни електронни анкетни проучвания сред работодателите, чрез които е получена информация за мнението им относно професионалната подготовка на възпитаниците на ФИСН.

Нашата електронна система за анкетиране е единствена по рода си в рамките на Университета и интересът към нея от другите факултети е голям. В рамките на отчетния период тя беше успешно апробирана в Юридическия факултет в частта си относно избираеми и факултативни дисциплини. Добрите практики на Факултета по отношение на *Системата за управление на качеството* бяха представени пред Университетската комисия по качество на проведен през месец октомври 2019 г. специализиран семинар.

Активно участие в дейностите на Факултета през отчетния период взеха студентите и докторантите от *Студентски съвет* и *Клуба на политолога*, а от миналата учебна година и *Клубът на мениджъра*, учреден по инициатива на студентите, обучаващи се в ПН 3.7 Администрация и управление през месец декември 2018 г.

Друга положителна тенденция в тази посока е заявеното желание от страна на студенти и докторанти на ФИСН за възстановяване на работата на два други студентски клуба – *Клубът на икономиста* и *Клубът на маркетинголога*. Те ще започнат работа в края на месец октомври чрез поредица от интерактивни семинари, провеждани в компютърните зали на Факултета.

През последните три години, съвместно със Стопански факултет на СУ се провежда лятно училище за студенти и докторанти, посветено на актуални проблеми в икономиката, управление и анализа на данни. След интензивните седмични занимания в гр. Елена през 2017 г. и гр. Трявна през 2018 г., през лятото на 2019 г. училището вече може да се похвали с интерес от чужбина. Тази година специални гости бяха 8 студенти и 2 преподаватели от гр. Триполи, Ливан. За изключително успешното събитие специална благодарност заслужават докторант Айгюн Ертюрк и гл. ас. д-р Игнат Игнатов, както и всички колеги от ФИСН и Стопански факултет, взели участие в обучението. Бихме искали да отбележим, че лятното училище се издържа изцяло самостоятелно и не натоварва по никакъв начин бюджета на Факултета.

Област 2: Научноизследователска дейност, проектна дейност и международно сътрудничество

1. Научноизследователска дейност

Научноизследователската дейност е и ще бъде от ключово значение за запазването на позициите на ФИСН и успешният отговор на поставените от

заобикалящата ни среда предизвикателства. В по-голямата си част тя е основно задължение и лично дело на всеки колега. С оглед на академичното израстване от най-важно значение е качеството на научната продукция. Изследователската активност във Факултета през отчетния период се поддържа на традиционно ниво. В основната си част научната дейност е съсредоточена в катедрите, но трябва да се отбележат положителните тенденции към засилване на научното сътрудничество с учени от други факултети и университети, което е в съответствие с националните и европейски стратегически документи за развитие на научните изследвания. Обективни индикатори за активната научна дейност на преподавателите на ФИСН са поддържане на добра публикационна активност, участията в национални и международни научни форуми, рецензирането на научни разработки в специализирани научни списания.

И през отчетния период продължи работата по актуализиране на необходимата информация за научната дейност на академичния състав на ФИСН в Системата за анализ на научната дейност (САНИ), която успешно беше въведена и в останалите факултети на Университета. Положителна тенденция през последната година е увеличаване броя на ресурсите (индивидуални и колективни), които чрез САНИ са на свободно разположение на нашите студенти и докторанти.

През последната година от настоящия мандат се изправихме пред едно ново предизвикателство, наложено от промяната в Закона за развитие на академичния състав и прилежащия към него правилник за приложението му. От началото на 2019 г. започна попълването на информация за академичния състав на Факултета в два национални регистъра – Регистъра за научната дейност и Регистъра на академичния състав, поддържани от Националния център за информация и документация. До момента са актуализирани профилите на 39 колеги, предоставили информация по съответни наукометрични показатели съгласно нормативните изисквания.

Таблица 6 съдържа информация за организирани от ФИСН и по инициатива на отделните катедри научни конференции, кръгли маси, семинари, дискусии, публични лекции и др. през периода 2015 – 2019 година.

Таблица 6. Проведени форуми от ФИСН на ПУ „П. Хилендарски“ по теми, дата на провеждане и брой участници през периода 2015 –2019 г.

№	Тема на форума	Дата	Участници (бр.)
1.	„Най-добрите индивидуални студентски разработки“	23.11.2015 г.	30
2.	Публична лекция: „Приложение на автоматизираните информационни системи в практическото обучение на студенти и докторанти“	10.12.2015 г.	90
3.	Публична лекция: „Предизвикателства и проблеми на бюджет 2016“	18.12.2015 г.	40
4.	Научна конференция за студенти и докторанти „Устойчивото развитие – икономически, социални и политически проблеми“	22.02.2016 г.	40
5.	Студентско-докторантска конференция: „Париж 13.11, Кьолн 31.12. А сега накъде?“	22.03.2016 г.	30
6.	Публична лекция на NN Group „Как да управляваме парите си и кой може да ни помогне“	21.04.2016 г.	25
7.	Публична лекция с инвестиционен посредник Карол: „Карол семестър – полезната алтернатива на летен стаж“	25.04.2016 г.	25
8.	Публична лекция: Брекзит: Британският референдум и единството за Европа. За кого е важно това?	25.04.2016 г.	25
9.	Публична лекция „Българското предприемачество в динамична бизнес среда“	20.05.2016 г.	50
10.	Национална студентско-докторантска конференция „Филип Котлър и маркетингът – традиции, превъплъщения, визии“	13.05.2016 г.	45
11.	Научна конференция за студенти и докторанти „10 години България в ЕС – успехи и предизвикателства“	17.05.2016 г.	30
12.	Бизнес мастер клас с UniCredit Bulbank	26.05.2016 г.	40
13.	Научен семинар „Избори и избирателни системи“	26.10.2016 г.	45
14.	Публична лекция „Корупцията – проблем на съвременната демокрация“	18.11.2016 г.	50
15.	Публична лекция с UniCredit Bulbank „Насоки, принципи, похвати... и няколко идеи за креативно мислене“	20.04.2017 г.	70
16.	Публична лекция „Лични финанси и пенсионно осигуряване“	20.04.2017 г.	50
17.	Публична лекция: „Европейският съюз през призмата на национализма и двойните стандарти“	24.04.2017 г.	30
18.	Научна конференция за студенти и докторанти на тема „Икономически и социални аспекти на културното наследство“	16.02.2018 г.	35
19.	Публична лекция „Теория на ограниченията – производствено планиране в динамична среда“	16.03.2018 г.	30
20.	Публична лекция „Внедряване на цялостни бизнес решение (ERP, CRM и BI)“	29.03.2018 г.	40
21.	Втора национална студентско-докторантска конференция „Маркетингът и международните икономически отношения“	09.05.2018 г.	55
22.	Практическо обучение с Google и SoftUni Digital „Дигитални умения и иновативно мислене за успешен бизнес“	11.05.2018 г.	45
23.	Публична лекция „Европейска година на културното наследство“	13.05.2018 г.	20

24.	Публична лекция „Стратегическото съперничество днес“	20.05.2018 г.	20
25.	Форум „Студентите питат – бизнесът и науката отговарят“	21.05.2018 г.	40
26.	Публична лекция: „Актуални проблеми на управлението на персонала на предприятието“	30.10.2018 г.	30
27.	Публична лекция „Европейска година на културното наследство“	08.11.2018 г.	65
28.	Дискусионна среща „Какво прави Европа за мен?“	28.03.2019 г.	30
29.	Граждански диалог – В каква Европа искам да живея?	18.04.2019 г.	25
30.	Публична лекция – дискусия за управление на личните финанси с NN България	29.05.2019 г.	45
31.	Международна юбилейна научна конференция „Икономическа и социална (дез)интеграция“	27.06.2019 г.	100
32.	Студентско-докторантски интерактивен семинар „Икономическа и социална (дез)интеграция“	28.06.2019 г.	30
33.	Лятно училище за студенти и докторанти с международно участие „Advances in Economics, Data Science and Machine Learning“	28.07-03.08.2019 г.	30
34.	Публична лекция: „Ключови компетентности за развитието на човешките ресурси“	22.10.2019 г.	25
35.	Публична лекция: „Ролята на облеклото за успешния бизнес“	22.10.2019 г.	130
Общ брой участници:			1510

Във ФИСН се полагат усилия за популяризиране на научната продукция и творческите изяви на студенти, докторанти и преподаватели по следните начини:

- 1) Организиране на студентски и докторантски научни форуми.
- 2) Стимулиране (вкл. и поемане на финансовите разходи) за участие на студенти и докторанти в международни научни конференции.
- 3) Организиране на научни форуми на високо ниво в съответните професионални направления.
- 4) Осигуряване на възможност за съвместна работа на докторанти и преподаватели с колеги от университети в България и Чужбина.
- 5) Организиране на годишна научна конференция с възможност за публикуване на качествени разработки в 3 списания, индексирани в SCOPUS (<http://dataconferences.org/>).

Най-значимото събитие през изминалия период е двадесет и пет годишнината на ФИСН, под чието мото бяха организирани поредица от събития, сред които Международната юбилейна научна конференция „Икономическа и социална дезинтеграция“ и тематичен студентски семинар.

1.1. Научни публикации

За периода 2015 – 2019 г. академичният състав на ФИСН е публикувал **411** научни труда, от които: 19 монографии, 5 книги, 7 глави в монографични изследвания, 28 учебници и учебни пособия, 17 студии, 197 статии и 138 доклада.

Обобщената информация за публикационната активност на преподавателите от Факултета по икономически и социални науки за периода 2015 – 2019 г., представена в Таблица 7, Таблица 8 и Таблица 9, позволява да се направят следните констатации и оценки:

Първо: по отношение на **научните публикации в страната** (монографии, студии, статии, публикувани доклади от научни конференции) на академичния състав. През периода са регистрирани следните резултати, представени, а именно:

- 19 монографични труда;
- 5 книги;
- 6 глави в монографични изследвания;
- 10 студии;
- 166 статии в научни списания;
- 121 доклада;
- 28 учебници и учебни пособия.

Второ: **научни публикации в чужбина.** Академичният състав на ФИСН е реализирал 58 броя публикации (студии, статии, доклади от конференции, монографии) в чужбина, което представлява – **14,12% от общия брой** на публикациите. Към тях е целесъобразно да се прибавят и публикации на чужд език (предимно английски език) в национални издания, които се разпространяват и в чужбина или са включени в международни научни мрежи.

През 2019 г. се изготви представително издание на Факултета, което включва най-значимите научни разработки за изминалото десетилетие.

Таблица 7. Обобщена информация за публикационната активност на академичния състав на Факултета по икономически и социални науки за периода 2015 – 2019 г.

Тип публикация	2015	2016	2017	2018	2019*	Общо	Относителен дял (%)
Монографии/книги	4	7	2	1	5/5	24	5.84
Глави в монографични изследвания	–	1	–	3	3	7	1.70
Студии	5	–	1	6	5	17	4.14
Статии	39	29	49	46	34	197	47.93
Доклади	55	16	4	17	46	138	33.58
Учебници и учебни пособия	5	7	2	12	2	28	6.81
Общо	108	60	58	85	100	411	100.00

* Данните за 2019 г. са към м. октомври

Таблица 8. Разпределение на публикациите на академичния състав на ФИСН по години и място на публикуване за периода 2015 – 2019 г.

Публикации по години	Общо, бр.	В България		В чужбина	
		брой	%	брой	%
2015	108	99	91.67	9	8.33
2016	60	49	81.67	11	18.33
2017	58	50	86.20	8	13.80
2018	85	73	85.88	12	14.12
2019	100	82	82.00	18	18.00
Общо	411	353	85.88	58	14.12

Таблица 9. Разпределение на публикациите на академичния състав по типове и място на публикуване общо за наблюдавания период

Тип публикации	Общо, бр.	България		Чужбина	
		брой	%	брой	%
Монографии	24	22	91.67	2	8.33
Глави в монографични изследвания	7	6	85.71	1	14.29
Студии	17	10	58.82	7	41.18
Статии	197	166	84.26	31	15.74
Доклади	138	121	87.68	17	12.32
Учебници и учебни пособия	28	28	100.00	–	0.00
Общо	411	353	85.88	58	14.12

Един от индикаторите, измерващ ефективността и резултатите от научните изследвания, е публикационната активност в реферирани научни издания и бази данни. Академичния състав, студентите и докторантите на ФИСН има свободен достъп до специализирани бази данни, сред които са: Science Direct; Scopus; Web of Science, ProQuest Central и др. Тези електронни ресурси позволяват на колегите от Факултета да имат бърз достъп до издания, непубликувани на книжен носител, да правят анализ на цитируемостта в индивидуален и организационен план, да извършват сравнения на качеството на различни научни списания и др. През отчетния период са публикувани 32 научни статии на преподаватели от ФИСН в списания с импакт фактор (Web of Science), чиято цитируемост е 20. Броят на публикациите в списания с импакт ранг (Scopus) е 38 при 28 отчетени цитата – Таблица 10.

Много важно е да се подчертае, че при брой статии в Scopus и Web Of Science 0 (нула!) през 2015 г. в рейтинговата класация, през 2019 г. този индикатор има стойности съответно 17 и 1 (по получени за потвърждение данни на МОН).

Таблица 10. Разпределение на публикациите на академичния състав на ФИСН в списания с импакт фактор и импакт ранг

Календарни години	Публикации в:	
	Scopus	Web of Science
2015	6	5
2016	7	10
2017	9	10
2018	8	4
2019	8	3
Общо	38	32

* В Таблица 10 са представени резултати за публикациите на академичния състав, вкл. и от професионални направления, различни от тези, по които се обучават студенти във ФИСН

Изключително позитивна е тенденцията все повече колеги да се насочват към публикации в Scopus и/или Web of Science. Отбелязаният напредък по този показател е много сериозен и ще оказва положително влияние върху нашата позиция в рейтинга занапред. Друг важен резултат и признание за този процес е, че през отчетния период ФИСН има одобрен участник в конкурса на МОН за млади учени и постдокторанти – нашият колега д-р Кирил Десев. Той приключи успешно първата година от проекта като постигна по-високи резултати от тези, заложи в работната програма за периода.

Все още основна бъдеща цел в областта на научните изследвания във Факултета е преди всичко стремежът към повишаване **качеството на публикуваните резултати** в научни издания с импакт фактор и импакт ранг, както и на броя на цитиранията в международни списания и трудове. Отново обръщаме специално внимание на факта, че при приблизително 10% среден дял на публикациите в Scopus от последните пет години за ПУ „Паисий Хилендарски“ в нашият факултет той е едва 5%. За публикациите, индексирани в Web Of Science, стойностите са съответно 9% средно за ПУ и 1% за ФИСН.

1.2 Участие в научни форуми

Резултатите от работата на академичния състав, студентите и докторантите на ФИСН през периода 2015 – 2019 г. бяха представени на повече от 60 национални и международни научни форуми, сред които могат да се отличат следните:

1) VIII интернационална и интердисциплинарна научна конференция с международно участие на тема: „Авангардни научни инструменти в управлението 2016“ (VSIM:16), Равда, 2016.

- 2) Международна научна конференция „Високи технологии. Бизнес и общество“, Боровец, 2016.
- 3) XIII Международен конгрес – „Машини. Технологии. Материали, Боровец, 2016.
- 4) XVIII-та Международна научна конференция „Управление и устойчиво развитие“, Лесотехнически университет София, 25 – 27.03., Юндола, 2016.
- 5) XIV Международна научна конференция „Мениджмънт и инженеринг“, Созопол, 2016.
- 6) Международната научна конференция „Съвременни заплахи за сигурността на Европа“, организирана от ВУСИ, Пловдив, 2016.
- 7) Международна научна конференция „Икономическо благосъстояние чрез споделяне на знания“, Свищов, 2016.
- 8) Научна конференция за студенти и докторанти „Устойчивото развитие – икономически, социални и политически проблеми“, ПУ „Паисий Хилендарски“, ФИСН, май 2016.
- 9) Международна научна конференция „Икономически предизвикателства: миграция, глобализация, устойчивост, политики“, УНСС, октомври 2016.
- 10) Международна научна конференция „Образование, наука, икономика и технологии“, БСУ, Бургас, 2016.
- 11) Кръгла маса „Критиката на неокласическия икономикс в светлината на глобалната финансово-икономическа криза от 2008 г.“, ИУ, гр. Варна, юни, 2016.
- 12) Годишната научна конференция на БАПН „Предизвикателства пред представителната демокрация в България“, София, 2016.
- 13) Юбилейна международна научна конференция „Политологията пред глобалните и националните предизвикателства в началото на XXI век“, УНСС, София, 2016.
- 14) Международна конференция на младите учени „Икономиката на България и европейския съюз: конкурентоспособност и иновации, София, 2016.
- 15) Научно-практическа конференция „Осигурителна ли е българската осигурителна система“, организирана от Софийски университет „Св. Климент Охридски“, София, 2016.
- 16) Национална научна конференция с международно участие „Застрахователният и осигурителният пазар: тенденции, визия, приоритети и очаквания за управление на промяната“, организирана от СА „Д.А. Ценов“, Комисия за финансов

надзор, Фондация „Проф. д-р Велеслав Гаврийски“, Асоциация на българските застрахователи, Асоциация на дружествата за допълнително пенсионно осигуряване, Свищов, 2016.

17) Дискусия на тема: „Регионите на България – скок над хоризонта 2020“, Бургаски свободен университет, 13 октомври, 2016.

18) International Conference on Engineering, Technologies and Systems – TECHSYS 2016, Technical University – Sofia, Plovdiv branch, 26 – 28 May, Plovdiv, 2016.

19) Workshop “Long-term care, spatial planning and public policy in Central and Eastern Europe”, Budapest, Hungary, June, 2016.

20) IV–та Международна научна конференция „Бизнесът и развитието на регионите“ – 22-23 юни 2017 г., Стара Загора <http://www.sf-conference.eu/index.php/bg/>.

21) Международна научна конференция „Образование, наука, икономика и техноло-гии“, 22-23 юни 2017, Бургас.

22) First SCIENVIR International Conference “Scientific Convergence and Interdisciplinarity in EU Environmental Research”, Iași, Romania, June 2017

23) Международна научна конференция „Applied Modeling in Economics, Finance and Social Sciences (AMEFSS 2017)“, август 2017 г.

24) Second SCIENVIR International Conference “Scientific Convergence and Interdisciplinarity in EU Environmental Research”, Iași, Romania, June 2018

25) Международна научна конференция „Applied Modeling in Economics, Finance and Social Sciences (AMEFSS 2017)“, юли 2018 г., гр. Трявна

26) Международна научна конференция “EBES” – май 2018, Берлин

27) European Academic Research Conference on Global Business, Economics, Finance and Social Sciences, Paris, France, July 2018

28) Международна конференция “Economic challenges: development, welfare, integration“, Университет за национално и световно стопанство, София, ноември 2018 г.

29) The International Conference “Applied Modeling in Economics, Finance and Social Sciences (AMEFSS 2019)”, Sozopol, Bulgaria, July 2019

30) XII International & Interdisciplinary Scientific Conference, Vanguard scientific instruments in management, Ravda, Bulgaria, September 2019

2. Проектна дейност

В Таблица 11 е представена обобщена информация за участието на ФИСН в научно-изследователски и образователни проекти и програми през отчетния период.

Таблица 11. Информация за реализирани и текущи проекти във ФИСН през периода 2015 – 2019 г.

№	Проекти и програми	Информация
Реализирани проекти		
1.	Проект към НПД на ПУ „Паисий Хилендарски“ „Устойчивото развитие – икономически, социални и политически проблеми“	<p>Участници: 41, от които:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хабилитирани – 16; - асистенти – 13; - доктори – 1; - други (студенти, докторанти, хонор. преподаватели) – 11. <p>Резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - публикации – 129, от които 20 в международни издания; - доклади в конференции – 52.
2.	Проект към НПД на ПУ „Паисий Хилендарски“ ФП 17 – ФИСН 012 „Предизвикателства и бариери пред задълбочаване на интеграционните процеси за новоприетите страни членки на ЕС (на примера на България“	<p>Участници: 18, от които:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хабилитирани – 8; - гл. асистенти – 3 - асистенти – 3; - доктори – 1; - други (студенти, докторанти, хонор. преподаватели) – 3. <p>Резултати за целия период на договора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - публикации – 35, от които 5 в международни издания; - монографии – 4; - статии в списания и годишници – 20; - доклади в конференции – 10; - учебно пособие – 1.
3.	Проект към НПД на ПУ „Паисий Хилендарски“ МУД-6 „Маркетингови комуникации и изграждане на конкурентни предимства от висшите училища“	<p>Участници: 9, от които:</p> <ul style="list-style-type: none"> - хабилитирани – 5; - гл. асистенти – 2 - доктори – 1; - докторанти – 1. <p>Резултати за целия период на договора:</p> <ul style="list-style-type: none"> - публикации – 16 в национални издания; - доклади в конференции – 9; - статии в списания и годишници – 3; - колективни монографични труда – 2;

		- учебници 2.
4.	Проект към НПД на ПУ „Паисий Хилендарски“ СП19-ФИСН-06 <i>„Избирателните системи в ЕС - политически и икономически измерения“</i>	Участници: 9, от които: - гл. асистент, д-р – 1 - докторанти - 1 - студенти - 8
5.	Проект към НПД на ПУ „Паисий Хилендарски“ ФП 19 – ФИСН 014 <i>„Съвременни инструменти и подходи за икономически и бизнес анализи“</i>	Участници: 15, от които: - хабилитирани – 4; - гл. асистенти – 4; - докторанти – 3; - асистенти – 2; - студенти – 2.
6.	Национален проект <i>„Лидерство за регионално развитие“</i> , Институт за регионални и международни изследвания, подкрепен от Фондация „Америка за България“	Участници: 3, от които: - хабилитирани – 2; - докторанти – 1. Резултати: - работни срещи – 2; - презентации – 2.
7.	Национален проект BG051PO001-3.3.07-0002 <i>„Студентски практики“</i> , ОП <i>„Развитие на човешките ресурси“</i>	Резултати: - сключени договори – 709; - академични наставници – 18; - фирми – 66.
8.	Национален проект <i>„Концептуален модел за внедряване на иновации и повишаване конкурентоспособността на индустриалните предприятия“</i> (2018 – 2020)	Участници: 5, от които: - гл. асистенти – 3; - докторанти – 1; - студенти – 1.
9.	Programme Horizon 2020 <i>Policies Supporting Young People in their Life Course. A Comparative Perspective of Lifelong Learning and Inclusion in Education and Work in Europe (2016 – 2019)</i>	Участници: 5, от които: - хабилитирани – 2; - доктори – 3. Резултати: - доклади – 5; - статии – 5; - организиране на кръгла маса с експерти от различни институции в социалната област – 1; - презентации – 3.

10.	<p>Международен проект за трансгранично сътрудничество SOCIAL FORCES „Reinforce Social Entrepreneurial Spirit through Setting Up Innovative Support Structures in the Cross-Border Territory“(2017 – 2019), Interreg V-A Greece-Bulgaria 2014-2020 Cooperation Programme</p>	<p>Участници: 11, от които: - хабилитирани – 5; - доктори – 4; - експерти – 2.</p> <p>Резултати към момента: - национален доклад – 1; - участие в координационни срещи – 5; - участие в конференции и семинари – 5.</p>
11.	<p>Международен проект за трансгранично сътрудничество DIONYSOS „Developing Identity on Yield, Soil and Site“(2017 – 2019), Interreg V-A Greece-Bulgaria 2014-2020 Cooperation Programme</p>	<p>Участници: 12, от които: - хабилитирани – 6; - доктори – 4; - експерти – 2.</p> <p>Резултати към момента: - публикации – 5. - участие в координационни срещи – 5; - участие в конференции и кръгли маси – 3.</p>
Проекти, в процес на оценяване		
1.	Програма СЕЕPUS на ЕС	Статус: Фаза на оценяване за програмния период 2019/2020

Нарастващата конкуренция между образователните и научните организации, и консорциуми налагат разработването на проекти на факултетно ниво, които да бъдат с едновременно с научна стойност и с висок пазарен потенциал.

3. Международно сътрудничество

От 2016 г. ФИСН е пълноправен член на докторантската мрежа CESEENET (Central and South-East European PhD Network), чиято основна задача е да се насърчи и улесни сътрудничеството в рамките на университетите от Централна и Югоизточна Европа по отношение на докторските програми. Целта на това сътрудничество е да се повиши качеството на докторските програми чрез изграждане на междууниверситетска система за признаване на курсове, обучение и дипломи на докторанти, което позволява на ФИСН да унифицира правилата за обучение според дадения регламент. Акцентите на споразумението са: организиране на общи курсове, организиране на научни семинари, улесняване на обмяна на докторанти, засилване на сътрудничеството в

изследователската дейност и др. По тази Програма ФИСН взе участие с курсове на английски език в следните научни области:

- Civic Participation And Political Stability;
- Demographic Reproduction In The European Countries After World War II;
- Monte Carlo Simulations And Real Options Analysis;
- Advanced Topics in Corporate Reporting;
- Accounting for Financial Instruments under IFRS;
- Soft Decision Analysis Methods.

В рамките на научната мрежа CESEENET представители на Факултета по икономически и социални науки участват в ежегодните работни срещи на мрежата, както и в провежданите научни семинари. На тези форуми наши колеги представиха рецензии на научни статии на докторанти от различни държави в областта на икономиката, управлението, финансите и политическите науки. В рамките на членството ни в CESEENET беше реализирано посещение и изнесена лекция на проф. Джоузеф Виндшпергер в Пловдив. С неговото активно съдействие беше сключен двустранен договор по Програма Еразъм+ с Университета във Виена.

През юни 2018 г. Факултетът по икономически и социални науки стана равноправен партньор в международната академична мрежа BSEMAN (Black Sea and Eastern Mediterranean Academic Network), в която си партнират над 30 университета от Европа и Азия. Целта на академичната мрежа е участие в съвместни изследователски проекти, и научни издания, учебни програми, различни форуми, както и достъп до съвместна отворена библиотечна система.

През м. ноември 2018 г. беше сключено и рамково споразумение за сътрудничество с AZM University в Триполи. Обхватът на сътрудничеството включва: (1) участия в съвместни научноизследователски проекти; (2) участия в съвместни публикации; (3) организация на съвместни научни семинари и конференции; (4) обмен на преподаватели, студенти и докторанти.

Все още се работи върху новия сайт на Факултета, който ще има и версия на английски език. Всичко това ще допринесе за повишаване на интереса на чуждестранни студенти, университети и бизнес-партньори към ФИСН и ПУ „Паисий Хилендарски“.

4. Сътрудничество с бизнеса

През периода 2015 – 2019 г. Факултетът по икономически и социални науки създава и развива партньорски отношения с български и чуждестранни компании,

работещи в областта на банковия сектор, застрахователните и счетоводните услуги, информационните технологии, логистиката, туризма и др. В рамките на мандата се сключиха 16 рамкови договора за сътрудничество с различни организации и фирми.

Това сътрудничеството се изразява в: (1) участие на студенти в стажове, летни програми, практически курсове; (2) осигуряване на стипендиантски програми от фирмите за студенти; (3) изнасяне на публични лекции от представители на бизнеса; (4) извършване на подбор на студенти за постоянна работа; (5) осъвременяване на учебни планове и програми; (6) провеждане на специализирани лекции от преподаватели от ФИСН във фирми; (7) участие на представители на бизнеса в държавни изпитни комисии.

През периода 2015 – 2019 г. са проведени 1 научен семинар, 1 практически семинар, 10 публични лекции и 10 практически обучения с представители на бизнеса сред студенти и докторанти от различни специалности на ФИСН, а именно:

- 1) Публична лекция „Българското предприемачество в динамична бизнес среда“ – Бумекс Инженеринг АД, май 2016 г.
- 2) Практическо обучение „Бизнес мастър клас с UniCredit Bulbank“, май 2016 г.
- 3) Публична лекция „Практики, проблеми и перспективи в местното управление“ – Община Пловдив, Район Южен, ноември 2016 г.
- 4) Практическо обучение „Системи за управление на бизнеса – ERP и CRM“ – ERP.BG и Team Vision Bulgaria.
- 5) Публична лекция „Как да управляваме парите си и кой може да ни помогне“ – NN Group.
- 6) Публична лекция „Карол семестър – полезната алтернатива на летен стаж“ – Инвестиционен посредник „Карол“.
- 7) Публична лекция „Добри практики в управлението на човешките ресурси в McDonald’s“ – McDonald’s Co.
- 8) Практическо обучение „Управление на личните финанси, инвестиции и спестявания“ – UniCredit Bulbank.
- 9) Публична лекция „Новият път на коприната“ – Shanghai Academy of Social Sciences.
- 10) Публична лекция „Лични финанси и пенсионно осигуряване“, април 2017 г.
- 11) Публична лекция „Лични финанси и пенсионно осигуряване“, март, 2018 г.
- 12) Публична лекция „Насоки, принципи, похвати... и няколко идеи за креативно мислене“, март 2018 г.

13) Практическо обучение „Внедряване на цялостни бизнес решение (ERP, CRM и BI)“, май 2018 г.

14) Практическо обучение „Теория на ограниченията – производствено планиране в динамична среда“, май 2018 г.

15) Семинар „Бизнес посоки – 2018“, май, 2018 г.

16) Публична лекция „Европейска година на културното наследство“, ноември, 2018 г.

17) Практическо обучение съвместно с Google и Soft Uni Digital „Дигитални умения и иновативно мислене за успешен бизнес“, ноември, 2018 г.

18) Практическо обучение по програма „Моята банка на бъдещето 6.0“

19) Практическо обучение в Район „Южен“, Община Пловдив – ежегодно през месеците април и май.

20) Практическото обучение чрез компютърна симулация „Производствено планиране в динамична среда“, април 2019 г.

21) Практическо обучение „Дигиталната трансформация е използването на новите технологии, които дават възможност за пре моделиране на бизнеса“, април 2019 г.

22) Публична лекция – дискусия за управление на личните финанси с NN България, май 2019 г.

През 2017 г. студенти от ФИСН спечелиха стипендии след участие в проекта на нашите партньори от Уникредит Булбанк в подкрепа на образованието и бъдещите млади професионалисти в сферата на икономиката.

Област 3: Управление на Факултета

1. Развитие на академичния състав

Във Факултета по икономически и социални науки се поддържа благоприятна среда за повишаване на професионалното равнище и квалификация на академичния състав:

– осигурена е и своевременно се актуализира нормативна база и организационна структура за развитие на академичния състав;

– осигурена е връзка между атестирането на преподавателския състав с учебната, научноизследователската и административната дейност;

– има достатъчен брой хабилитирани преподаватели на ОТД за осъществяване на качествена образователна и научноизследователска дейност;

– предприемат се действия за осигуряване на приемственост и подмладяване на преподавателския състав;

– академичното израстване и развитието на академичния състав е съобразено с нуждите на катедрите и развитието на предлаганите специалности.

Укрепването и качеството на кадровия потенциал на ФИСН са сред приоритетните задачи на ръководството и катедрените колективи. В тази връзка през периода 2015 – 2019 г., са предприети конкретни действия като: (1) реализирани конкурси за хабилитация; (2) привлечени хабилитирани преподаватели на 1-ви ОТД; (2) привлечени хабилитирани преподаватели на 2-ри ОТД; (3) реализирани конкурси за академичната длъжност „главен асистент“; (3) стимулиране на нехабилитирания състав за включване в докторски програми за придобиване на ОНС „доктор“.

Развитието на академичния състав и докторантите във ФИСН през отчетния период може да се проследи от *Таблица 12*, а структурата по катедри и длъжности – от *Фигура 3* и *Фигура 4*.

През изминалите четири години са приключили успешно:

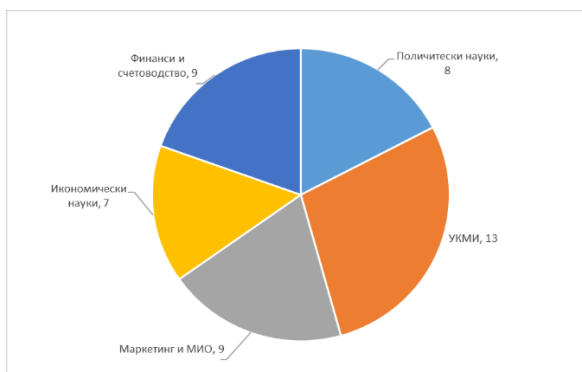
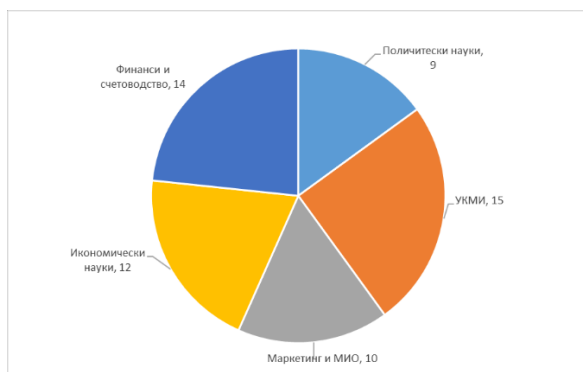
- 16 процедури за придобиване на ОНС „Доктор“;
- 1 за доктор на науките;
- 11 за главен асистент;
- 8 за доцент;
- 2 за професор.

Таблица 12. Развитие на академичния състав и докторантите на ФИСН през отчетния период

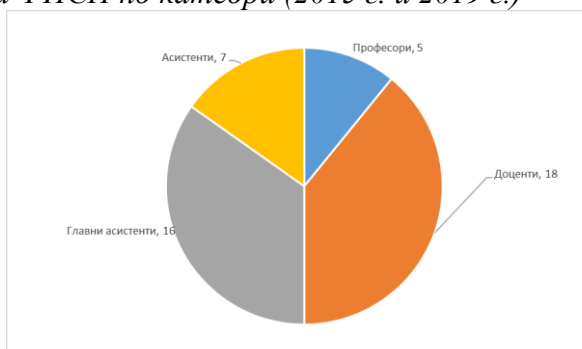
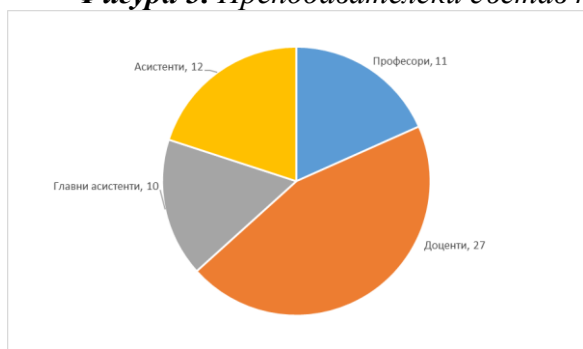
<i>Име</i>	<i>Форма на развитие</i>	<i>Професионално направление / Специалност</i>
През учебната 2015/2016 г.		
<i>Придобиване на научна степен</i>		
1. Румен Кънчев	Доктор на науките	9.1. Национална сигурност (Военно-политически проблеми на сигурността)
2. Марин Братков	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (Индустрия))
3. Кирил Десев	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (Индустрия))
4. Стефан Райчев	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
5. Добринка Стоянова	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
6. Петко Миран	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
7. Делян Ангелов	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
<i>Заемане на академични длъжности</i>		
8. Таня Янкова-Лилова	Доцент	3.8. Икономика (Количествени методи и моделиране)
9. Горан Стойковски	Доцент	3.3. Политически науки (Външна политика и национална сигурност)
10. Маргарита Русева	Доцент	3.8. Икономика (Статистика и демография)

11. Даниела Пастармаджиева	Гл. ас. д-р	3.3. Политически науки (Политология)
12. Марин Братков	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Маркетинг – Ценова политика)
13. Стефан Райчев	Ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия)
14. Добринка Стоянова	Ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия)
15. Мария Шуманска	Асистент	3.8. Икономика (Статистика)
<i>Привлечени преподаватели на втори трудов договор</i>		
16. Николай Николов	Доц. д.ик.н.	Катедра „Политически науки“
17. Паскал Желев	Доц. д-р	Катедра „Маркетинг и МИО“
През учебната 2016/2017 г.		
<i>Придобиване на научна степен</i>		
18. Любомир Стойчев	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (Индустрия))
19. Блага Маджурова	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
20. Петър Атанасов	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (Индустрия))
21. Траян Йосифов	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (Индустрия))
22. Огнян Митев	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
<i>Заемане на академични длъжности</i>		
23. Велин Станев	Проф. д-р	3.8 Икономика (Маркетинг – Реклама, Връзки с обществеността, Комуникационна политика)
24. Веселина Жекова	Доцент	3.7. Администрация и управление (Публична администрация)
25. Атанас Владиков	Доцент	3.8 Икономика (Световно стопанство и международни икономически отношения – Европейска икономика)
26. Петър Атанасов	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Корпоративни финанси)
27. Траян Йосифов	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Публични финанси)
28. Стефан Райчев	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия – Икономика на публичния сектор)
29. Добринка Стоянова	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия – Макроикономика)
<i>Привлечени преподаватели на първи трудов договор</i>		
30. Блага Маджурова	Ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия)
31. Любомир Стойчев	Ас. д-р	3.8. Икономика и управление
През учебната 2017/2018 г.		
<i>Придобиване на научна степен</i>		
32. Катерина Козлуджова	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (Индустрия))
33. Огнян Митев	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
34. Игнат Игнатов	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
<i>Заемане на академични длъжности</i>		
35. Румен Кънчев	Проф. д.н.	3.3 Политически науки (Теория на международните отношения)
36. Ангел Димитров	Доцент	3.7. Администрация и управление (Икономика и управление – Основи на управлението, Икономика на предприятието)
37. Катерина Козлуджова	Гл. ас. д-р	3.8 Икономика (Маркетинг – Маркетингови изследвания)
38. Любомир Стойчев	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Маркетинг – Комуникационна политика)
39. Блага Маджурова	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия – Икономическа политика)

<i>Привлечени преподаватели към академичния състав на ФИСН</i>		
40. Кирил Десев	д-р	3.8. Икономика (Икономика и управление)
През учебната 2018/2019 г.		
<i>Придобиване на научна степен</i>		
41. Игнат Игнатов	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Политическа икономия)
42. Гургана Димитрова	ОНС „Доктор“	3.8. Икономика (Икономика и управление (индустрия))
<i>Заемане на академични длъжности</i>		
43. Игнат Игнатов	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Политическа икономия – Микроикономика и Макроикономика)
44. Георги Николов	Гл. ас. д-р	3.8. Икономика (Счетоводна отчетност в нефинансовия сектор)
45. Мина Ангелова	Доцент	3.7. Администрация и управление (Икономика и управление – Управление на човешките ресурси)
46. Гургана Танева	Доцент	3.8. Икономика (Финансови пазари и финансови инструменти)
<i>Привлечени преподаватели на първи трудов договор</i>		
47. Кирил Десев	Ас. д-р	3.8. Икономика (Икономика и управление)
48. Гургана Димитрова	Ас. д-р	3.8. Икономика (Икономика и управление)
49. Ани Кузманова	Ас.	3.8. Икономика (Туризъм)
50. Николай Николов	Проф. д.и.н.	9.1. Национална сигурност (1/2)

Фигура 3. Преподавателски състав на ФИСН по катедри (2015 г. и 2019 г.)

Фигура 4. Преподавателски състав на ФИСН по длъжности (2015 г. и 2019 г.)

Развитието на преподавателския състав на ФИСН за отчетния период позволява да се направят следните изводи:

1) Академичния състав на ФИСН намалява (до 46 човека) в резултат на естествените процеси и достигането на пенсионна възраст от някои колеги, почти всички от които, за щастие и благодарение на финансовата стабилност на Факултета, продължават да преподават при нас.

2) Свидетели сме на много динамично развитие на младите колеги, което се надяваме, че ще продължи и в бъдеще. Както става ясно от Фигура 4, половината от преподавателите са в ситуация да очакват бъдеща хабилитация и този естествен импулс за развитие трябва да бъде използван, за да се увеличи **качествената и международно призната** научна продукция на Факултета.

3) ФИСН продължава да разчита на колегите, работещи при нас на ОТД по чл. 111. Убедени сме че те носят престиж на Факултета и бихме искали да им благодарим за ангажираността!

4) В резултат на успешно защитените докторски дисертации и правилното планиране на научните изследвания във ФИСН се утвърждава политиката на „възпроизводство“ чрез собствени академични кадри.

Развитието на академичния състав и докторантите ни дават основание да смятаме, че задачите, свързани с укрепване и развитие на кадровия потенциал на Факултета, продължават да се изпълняват успешно.

2. Управление на финансовите ресурси на Факултета

През изминалите четири години, въпреки неблагоприятната външна среда, бяха успешно постигнати следните цели:

2.1. След изтичането на всяко тримесечие беше осигурено диференцирано допълнително трудово възнаграждение за целия състав на ФИСН.

2.2. Осигурено беше стимулирането на допълнителните дейности, свързани с организация и провеждане на обучението в магистърските програми на Факултета.

2.3. Продължена беше практиката за стимулиране на успешно защитилите докторанти и техните научни ръководители.

2.4. Осигурено беше финансово подпомагане за участие в конференции, семинари и научни прояви, съобразно тяхната значимост и отношение към повишаване на качеството на обучение и научни изследвания във Факултета.

През отчетния период ФИСН запази своята финансова стабилност, независимо от неблагоприятните промени в сферата на висшето образование за развиваните във

Факултета направления. Финансовите резерви на Факултета не само не бяха засегнати негативно от ограниченията в държавното финансиране, но и бяха увеличени.

3. Развитие на материално-техническата база на Факултета

През периода 10.11.2015 г. – 31.10.2019 г. бяха реализирани успешно редица задачи, свързани с подобряване на материално-техническата база на Факултета:

3.1. Обновено беше оборудването на 13-та аудитория (ново озвучаване и връзка със съществуващата мултимедийна система).

3.2. Осигурени са мултимедийни системи в практически почти всички кабинети и зали, където липсваше такова оборудване. След приключване на общите ремонти в университета (сграда на ХФ) това ще позволи да се минимизира използването на преносими системи и вече улеснява учебния процес.

3.3. Обновено беше оборудването в кабинети 126, 141, 110 и 112. В 7-ма аудитория беше монтиран нов екран с голям диаметър, което позволява съдържанието да бъде пълноценно достъпно за всички стоящи в залата.

3.4. Осигурено беше захранване за всички места в 7-ма аудитория, което позволява провеждането на електронни изпити, семинари и курсове, изискващи ползването на компютърна техника от всеки участник. Идеята и изпълнението на г-н Димитър Савов е основата за провеждане на нови за ФИСН форми на изпити.

3.5. Закупени бяха лицензи за ESET за всички работни станции и служебни компютри във Факултета. Осигурен беше специален сървър за автоматизирано архивиране на служебната информация свързана с административния и учебен процес във Факултета.

3.6. Обновени бяха лицензите и използваните версии на всички професионални софтуерни продукти използвани в обучението (Microinvest, SPSS). Въведени бяха в обучението редица продукти с отворен код, които помагат на студентите да усвояват и експериментират с получените знания (Gretl, R, Python, ArcGIS).

3.7. Продължи сътрудничеството с водещи софтуерни компании, което позволява на студентите от ФИСН да използват техните продукти в областта на интегрираното управление, счетоводния софтуер, географските информационни системи.

3.8. Осигурено е 100% безжична свързаност и достъп до интернет за залите и аудиториите използвани от преподаватели и студенти на ФИСН.

3.9. Разработва се нов сайт на ФИСН, който ще съдържа цялата необходима информация, вкл. процедурите по акредитация и ще автоматизира обновяването на

изпитните графици, което ще подобри информационната осведоменост на преподавателите.

3.10. Осигурена е нова онлайн облачна услуга за ФИСН с отделен сървър, което позволява да се съхранява и достъпва бързо цялата документация свързана с учебния процес и процедурите по акредитация.

ФИСН продължава да поддържа и развива материално-техническата си база, като специално внимание се обръща на осигуряването на софтуерни продукти за подобряване и улесняване на образователния процес, с което да се повиши конкурентоспособността на завършващите студенти и да се подобри съвместната работа с бизнеса.

Заклучение

Уважаеми колеги,

Информацията в настоящия доклад отразява по-важните моменти от дейността на Факултета по икономически и социални науки за периода 10.11.2015 – 31.10.2019 г.

През този период всички ние положихме много усилия за поддържане и усъвършенстване на учебната, научноизследователската, организационната и административната дейност във ФИСН. Нашите действия бяха насочени към издигане на авторитета на Факултета по икономически и социални науки и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. В цялостната си работа сме се съобразявали със съвременните европейски и световни изисквания и тенденции, с изискванията на законодателството на Република България, със Закона за висшето образование, Закона за развитие на академичния състав, както и с всички вътрешни нормативни актове.

Въпреки неблагоприятните външни условия ФИСН, продължи да отстоява успешно позициите си и доказва, че може да намери адекватен отговор на предизвикателствата, пред които се изправяме. Убедени сме, че Факултетът има възможности да продължи развитието си, основано на професионализъм, автентични научни изследвания и ежедневна упорита и последователна работа. Бъдещето и студентите, които ни се доверяват изискват нашата безрезервна ангажираност, за да може уверено да кажем, че ФИСН предоставя адекватно на новото време и технологии образование!

Деканското ръководство благодари на членовете на Факултетния съвет, на ръководителите на катедри и на всички преподаватели, служители, сътрудници, докторанти и студенти за положените усилия, за постигнатите успехи, за отзивчивостта и съпричастността при решаването на възникналите проблеми.